O SPOWIEDZI

W Kościele Katolickim zwyczayney, że z Prawa, y z poſtanowienia Boſkiego pochodzi.

KAZANIE

Przez Xiędza
ANDRZEIA FILIPECKIEGO
Kanonika Katedralnego Lwowſkiego

MIANE.

We Lwowie w Drukarni Swiętey Tróycy.

1784.

IMPRIMATUR.

In quorum fidem &c. Dat: Leopoli Die 15. Iunii, Anno 1784.

LUCAS STANISLAUS
De Godurów
GODUROWSKI

Decanus Metropolitanus, Canonicus Stanislaopoliensis, & Iudex Delegatus Leopoliensis.

mpp.

KAZANIE.

Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt. Joan. 20.

Oto Słuchacze wyraźne Chryſtuſa Pana Słowa, z ktorych ſię upewniamy, nie tylko o udzieloney Kapłanom mocy na odpuſzczanie grzechow naſzych; ale też o włożonym na nas obowiązku na Spowiadanie ſię ich przed niemi w ſzczegulności. Bo że tu krotko tylko namienię: iak by oni iednym grzechy odpuſzczać, a drugim zatrzymywać mogli; gdyby całego ſwoich

Penitentow ſumienia ſobie otwartego y wyiawionego nie mieli? Jeſt to materya w czaſie teraźnieyſzym potrzebna; gdyż nawet między nami znayduią ſię tacy, ktorzy iuż o obowiązku tym wątpić zaczynaią: ona więc iedynym mi dziſieyſzego Kazania celem będzie. Wierze naſzey przeciwni, zwłaſzcza ci, ktorzy za Lutrem poſzli, poglądaią na Spowiedź, iako na iarzmo nieznośne, gwałtem na karki Wiernych od Kościoła włożone; iako na rzecz w Chrześciańſtwie nową, ktora żadnego za ſobą, tak dawnych wiekow, iako też ſamegoż *Piſma*, świadectwa nie ma. Z nich ſławnieyſzy Kemnitiuſz śmiało naucza (a) że przed „przyiściem trzynaſtego wieku, Wierni żadnego nie znali obowiązku do „Spowiadania ſię grzechow ſwoich „ſkrytych w ſzczegulności: że to „dopiero Jnnocenty III. Papież na

„Con-

(a) N. 50. p. 340. & ſequen. Edit. Francofurt.

„Concilium Lateraneńskim IV. nay-
„pierwszy raz postanowił Prawo o
„Spowiadaniu się po cichu y do u-
„cha; że przed tym każdy sobie za
„rzecz wolną miał, Spowiadać się
„grzechow swoich skrytych BOGU
„tylko samemu, albo Kapłanowi: że
„lubo przedtym, krom publiczney
„publicznych grzechow Spowiedzi,
„Spowiadali się kiedy nie kiedy Wier-
„ni grzechow swoich skrytych Ka-
„płanowi; iednak to czynili, tylko
„iedynie dla zasiągnienia rady, y za-
„spokoienia ucisków sumienia, nie
„zaś dla iakowego obowiązku, y
„ustanowionego od BOGA Prawa;
„Ze nakoniec Kapłani słuchaiąc lu-
„dzi Spowiedzi, grzechow im nie
„odpuszczaią y nie zatrzymuią, ale
„tylko im te od BOGA odpuszczone
„lub zatrzymane ogłaszaią y oznay-
„muią; a przeto nie masz potrzeby,
„aby im grzechy popełnione wyli-
„czać y opowiadać w szczegul-
„ności. Ta iest cała Kamnitiuszo-
wey

wey przeciwko Spowiedzi nauki ſnowa, ktorą on nie oſtrożne, y w ſwoiey ſię życia wolności kochaiące ſerca po dziś dzień zaraża. Ja tedy, żebym naukę tę we wſzyſtkich punktach fałſzywą pokazał: Mowię nayprzod, że to fałſz wielki ieſt, aby Innocenty III. Papież pierwſzym przykazania o Spowiedzi wynalezcą był. Mowię powtore, że Oycowie Swięci po wſzyſtkie wieki nie inakſzey po Wiernych Spowiedzi wyciągali, tylko takiey, iaka teraz u nas ieſt. Mowię nakoniec, że ciż Oycowie Swięci po wſzyſtkie wieki nie inaczey na Spowiedź poglądali, tylko iako na Prawem Boſkim przykazaną; czego też mocne z Piſma Swiętego dowody mieli.

Duchu Przenayświętſzy, Nauczycielu wſzelkiey prawdy, za przyczyną Oblubienicy twoiey Niepokalanie Poczętey Panny, ty nam ſam w tey tak wielkiey wagi prawdzie Nauczycielem bądź.

CZĘSC I.

Nie masz nic Słuchacze bardziey nie zgadzaiącego się z prawdą, iako ta przeciwnych Wierze naszey powieść, że Innocenty III. Papież naypierwszym przykazania o Spowiedzi wynalezcą był. Bo chociaż Concilium Lateraneńskie IV. w wieku XIII. pod Innocentym III. Papieżem odprawione, uczyniło prawo, (b) aby wszyscy Wierni, przynaymniey raz na Rok, grzechow się swoich Spowiadali, y około Wielkieynocy Ciało Pańskie przyimowali; iednak mowić nie można, że Prawo to powinność Spowiedzi ustanowiło, ale tylko że czas określiło y naznaczyło, ktorego by się powinności tey zadosyć uczynić mogło. Obowiązek Spowiadania się grzechow swo-

(b) Can. 21. Tom. 11. Labb. part. 1. pag. 173.

ſwoich tak dawny ieſt iak Wiara Katolicka, y był wcale przed tym Concilium uznany: ale że wielu Chrześcian oziębłych długo bardzo zadoſyć mu uczynić zwłoczyło; przeto Kosciół Boży za rzecz przyzwoitą osądził, ażeby ich do tey pilności zbawiennym Prawem ſwoim przynaglił. A tak iakoby bardzo błądził, ktoby mowił: że Concilium to przykazanie o Kommunii uczyniło, dla tego, że około Swiąt Wielkonocnych Kommunikować kazało; tak też bardzo błądzi, kto mowi: że Concilium to przykazanie o Spowiedzi uczyniło, dla tego, że ſię przynaymniey raz na Rok Spowiadać kazało. Bo iako to przez bieg wieków Concilium Lateraneńſkie poprzedzaiących widzić możemy, wſzyſzy Wierni Spowiadali ſię, a Spowiadali, tych że ſamych czaſow, co y my teraz.

I żebym to w ſzczegulności pokazał, co tu w powſzechności mowię;

więc u Bollanda y innych Hiſtorykow znayduię: że w Wieku ſiodmym Swięty Ansberg Arcy-Biſkup Rotomageńſki (c) był Spowiednikiem Krola Theodoryka I. w Wieku oſmym Swięty Marcin Mnich Klaſztoru Korbeii (d) był Spowiednikiem Karola Martella. W Wieku Dziewiątym Swięty Aldryk Biſkup Cenomańſki (e) był Spowiednikiem Ludwika Łagodnego; a w Wieku Dzieſiątym Swięty Udalryk Biſkup Auſzpurſki (f) był Spowiednikiem Ottona Ceſarza; że nie wſpomnę iż wieku Iedenaſtego (g) Krolowa Konſtancya Zona pobożnego Krola Roberta, miała za Spowiednika Kapłana z Diecezyi Aurelianeńſkiey, Imieniem Stefana; a w Wieku Dwunaſtym Henryk I. Krol Angielſki (h) miał za Spo-

(c) 2. Sæcul. Benedict. p. 1055. (d) 1. Part. 3. ſæcul. Benedict. p. 462. (e) Balus. Miſcel. Tom. 3. p. 5. (f) Ditmar. l. 2. Chroni. (g) Tom. 2. Spicil. Acheri. p. 676. (h) Hiſtor. Angli. Andreæ de Chène Ed. de Duverdier. T. 1. L. 11, p. 449.

Spowiednika Ateldulfa Przeora Klasztoru Swiętego Oswalda, potym pierwszego Biskupa Karlilskiego, ktore to Biskupstwo ten że Krol, nowo dla swoiego Spowiednika fundował.

Miały tychże wiekow, ktoreśmy tu przebiegli, Woyska także swoich Spowiednikow. Upewnia nas o tym pierwsze Concilium Niemieckie za staraniem Swiętego Bonifaciusza w Roku 742. odprawione. (i) ktore w Kanonie drugim nakazuie aby każdy Połkownik miał swoiego Xiędza, ktoryby Zołnierzy Spowiedzi słuchał, y pokutę im naznaczał. Toż samo postanowił Karol W. Cesarz; (k) ktora to iego ustawa, znayduie się w Artykule czwartym ustaw iego Kościelnych. Gwillelm też de Sommorset Zakonnik Klasztoru Malmesburen

(i) *Quisque Præfectus unum Presbyterum secum habeat, qui hominibus peccata confitentibus judicare, & indicare pænitentiam possit.* Tom. 6. Labb. p. 1534.
(k) Tom. 7. Labb. p. 1165.

bureńskiego (l) Normannòw chwali, że przed wydaniem batalii, noc całą na Spowiadaniu się grzechow swoich trawili.

A nawet na czas sam do uczynienia zadosyć temu prawu, mamy dokładne z wiekow Concilium Lateraneńskie poprzedzaiących dowody. Reginon Opat Klasztoru Prumskiego w Diecezyi Trewirskiey, ktory umarł wieku Dziesiątego, na początku swey drugiey Księgi, o rządzie y karności Kościelney, przytacza ustawę Concilium Rhotomageńskiego (m) aby Biskup zwiedzaiący Diecezyą, o to się pytał, czyby nie było kogo w Parafii, żeby się przez cały Rok, nawet na początku wielkiego Postu nie Spowiadał. A Chrodogon Biskup Meteński, zmarły Wieku osme-

(l) *Tota nocte Confessioni peccatorum vacantes.* Lib. 3. de gestis Anglorum. Cap. 15. (m) *Si aliquis ad Confessionem veniat, vel una vice in anno, id est in Capite Quadragesima.* Lib. 2. Interrog. 65. p. 228.

ſmego, czegoś ſię więcey w tym punkcie po ſwoich domagał. Poſtanowił on w ſwoiey Regule (n) żeby każdy Zakonnik co Sobota ſię Spowiadał; inni zaś Wierni w iego Diecezyi, żeby to czynili przynaymniey trzy razy przez Rok, przez trzy wielkie poſty, ktore na ow czas zachowywano. Napomina ich tam że, żeby ſię do ſzczerego wſzyſtkich grzechow wyznania wielkim męſtwem uzbraiali; daiąc przyczynę, iż przez taką Spowiedź odpuſzczenia doſtąpią, a bez niey mieć go nie mogą.

Podobnież, mamy z Wiekow Concilium Lateraneńſkie poprzedzaiących oczy-

(n) *In tribus Quadrageſimis populus fidelis ſuam Confeſsionem Sacerdoti faciat; & qui plus fecerit, melius facit. Monachi in uno quoque Sabbatho Confeſsionem faciant. Quando volueris Confeſsionem facere, viriliter age, & noli erubeſcere, quia inde veniet indulgentia, & ſine Confeſsione non eſt indulgentia.* Cap. 32. Tom. 1. Spicil. Acheri pag. 228.

oczywiste świadectwa, że Wierni do Sakramentalnego Stołu przystępować maiący, zawsze się wprzod przez Spowiedź sumienie swoie oczyścić starali. *Gdybyście mieli ręce skalane*, mowi Anastaziusz Synaita, ktory żył Wieku szostego (o) *nie śmieli byście szat się Królewskich dotknąć: a iakoż będziecie śmieli Krola Krolow do serca splugawionego przyimować? Spowiadaycież się tedy grzechow waszych Chrystusowi przez Kapłanow.* Niemniey także dosadne iest, co o tey materyi Swięty Paulin Patryarcha Aquileyski w Wieku osmym żyiący napisał. (p) *Niech każdy sam siebie do-*

(o) Hom. de Synaxi in auctuario Combefis. Tom. 1. Ed. Paris p. 890. (p) *Antea ad Confessionem & Pænitentiam recurrere debemus, & omnes actus nostros curiosius discutere; & peccata obnoxia si in nobis comperimus, cito festinemus per Confessionem & veram Pænitentiam abluere, ne cum Juda proditore Diabolum intra nos celantes, pereamus.* Tom. 6. Aug. Edit. novæ Paris. in appendice p. 199.

doświadcza, mowi on z Apostołem, *pierwey niżeli Ciało Pańskie przyimie. Gdy tedy gotuiemy się do iego przyięcia, powinniśmy się udać do Spowiedzi y pokuty, powinniśmy rostrząsnąć z pilnością wszystkie sprawy nasze, y ieżeli postrzeżemy w sobie grzechy znaczne, spieszmy się iak nayprędzey do Spowiedzi, boiąc się, żebyśmy trzymaiąc w sobie utaionego biesa, na wzor zdraycy Judasza, z nim razem nie zginęli.* Nie dziw zatym że w starych formularzach, czyli Spowiadania się sposobach, między innemi grzechami, o ktore się oskarżać trzeba było, iest też y ten położony: *że się do Kommunii Swiętey, nie oczyściwszy się przez Spowiedź, z sercem splugawionym przystępowało.* Jest ta rzecz wyraźnie położona w formularzu Swiętego Fulgentiusza (q) ktory umarł na początku

(q) *Ego Corpus & Sanguinem Domini polluto, Corpore, sine Confessione & Pænitentia indignus accepi.* Jn Sacramen. S. Gregor. Edit. Menard. Paris, p. 226.

czątku Wieku ſzoſtego: y w formularzu Egberta Eboraceńſkiego Biſkupa (r) ktory żył w Wieku óſmym.

Są także też z wiekow Concilium Lateraneńſkie poprzedzaiących oczywiſte świadectwa, że Wierni za nie uchronną potrzebę mieli Spowiadać ſię grzechow ſwoich przed śmiercią. Mniśi Fuldeńſcy (s) podali Karolowi W. ſupplikę, aby temu ſkutecznie przeſzkodził, żeby ſłabych, chorych, y ſtarych nie oddalano od Klaſztorów, oſadzaiąc ich po włościach Klaſztornych: a to dla tego, żeby nie pomarli bez Spowiedzi. Szòſte także Concilium Paryſkie w Roku 819. odprawione (t) zakazało Biſkupom, aby Plebanom takowych intereſow nie zlecali, ktore by ich od ſwoiey Parafii oddalały; a to dla te-

(r) Apud Morin. de adminiſtrat. Pænit. in appendice p. 13. (s) Antiquitates Fuldenſes Lib. 3. Cap. 12. Art. 5. Libelli ſupplicis pag. 213. (t) Can. 29. Tom. 7. Labb. p. 1619.

tego, aby Dzieci bez Chrztu, a chorzy bez Spowiedzi nie umierali. *Potrzeba* mowi pierwſze Concilium Mogunckie w Roku 846. odprawione (u) przywieść chorego w niebeſpieczenſtwie śmierci zoſtaiącego, aby ſię ſzczerze grzechow ſwoich wyſpowiadał; y zadać mu pokutę; ktorąby przyſzedłſzy do zdrowia odprawił. A iedno Concilium Angielſkie w *Króleſtwie* Kalchuteńſkim w Roku 787. odprawione, (w) nawet modlić ſię zakazało za tych, ktorzy by ſamo chcąc umarli bez Spowiedzi.

Co większa, ſą oczywiſte z tych że Wiekow Concilium Lateraneńſkie poprzedzaiących dowody, że na ów czas na Spowiedź, nie inaczey poglądano, tylko iako na znak prawdziwego Kościoła. *Wiedzić potrzeba* mowi Laktantiuſz Aúktor trze-

cie-

(u) Can. 26. Tom. 8. Labb. p. 46.
(w) Concilium Calchutense. Tom. 6. Labb. p. 1872.

ciego Wieku (x) *Ze ten iest prawdziwy Kościoł, w ktorym iest Spowiedź y Pokuta.* Podobnież gdy na końcu ósmego wieku powſtali niektorzy co ſię Spowiadać nie chcieli, y zażywanie Spowiedzi ganić poczęli: powſtał przeciwko nim Alkuin Mąż wielce uczony, y dla mądrości ſwoiey Sekretarzem nauk wyzwolonych nazwany; a piſząc do nich Liſt bardzo doſadny, w nim między innemi rzeczami w te też ſłowa mowi. (y) *Idzcie za śladami Swiętych Oycow, y niechcieycie do Katolickiey Wiary Sekt nowych wprowadzać. Strzeżcie ſię iadowitego błędliwych wynalazkow*

(x) *Sciendum eſt, illam eſse veram Ecclesiam, in qua eſt Confeſsio & Pænitentia.* Tom. 3. Bibl. Patrum Edit. Col. p. 588.
(y) *Sequimini veſtigia SS. Patrum, & nolite in Catholicæ fidei Religionem novas inducere Sectas. Cavete vobis venenosum erraticæ inventionis fermentum, ſed in ſinceritate & veritate, mundiſsimos Sacræ Fidei comedite panes.* Epi. 71. Edit. de Chene. Antverp. Tom. 2. p. 417.

kwaſu; ale w ſzczerości y w prawdzie, nayczyſtſzych Wiary Swiętey chlebów pożywaycie. Także też w Wieku dwunaſtym, gdy nieiaki Gwilelm J-mieniem, ſkłaniał ſię na zdanie przeciwne całości Spowiedzi, y na wſparcie żdania ſwoiego, zażywał iednego textu Bedy zle od ſiebie zrozumianego; Godfred Opat Windocyneńſki Uczeń iego, bardzo tęgi Liſt do niego napiſał, w ktorym go od takowego błędu odwodzi; w Liście tym wyraźnie mowi (z) że ſię to z Katolicką Wiarą żadną miarą nie zgodzi; że textowi Bedy inſze rozumienie naznaczyć potrzeba; że ſię inaczey Wiara w ſwoiey całości nie utrzyma; że to ieſt rzecz pewna, y iedna z naypewnieyſzych, iż wſzyſtkie

(z) *Hoc juxta fidem Catholicam intelligere non poſſumus... aliter determinanda eſt iſta ſententia... ut fidei noſtræ integritas conſervetur... Certum eſt, nihil hoc certius, omnia peccata vel crimina Confeſſione indigere & Pænitentia.* Tom. 21. Bibl. Patrum. Edit. Col. p. 3.

ſtkie grzechy cięſzkie potrzebuią Spowiedzi y Pokuty.

Po tym wzyſtkim mowić że przed Wiekiem XIII. nie wiedziano o obowiązku Spowiedzi: że obowiązek ten dopiero ſię urodził na Concilium Lateraneńſkim IV. że Oycem y wynalezcą iego ieſt Innocenty III. Papież; nie ieſt że to wyznawać publicznie niewiadomość ſwoię? y gadać beſpiecznie o rzeczy, około ktorey ſię należytey biegłości nie ſzukało? Radł bym ſię tu Wierze naſzey przeciwnych ſpytał: czy Kemnitiuſz za ktorym idą, wiedział o tym wſzyſtkim, com tu teraz przytoczył; czyli też nie wiedział. Jeżeli wiedział? a iakoż śmiał mowić, że o obowiązku Spowiedzi dopiero ſię na Concilium Lateraneńſkim dowiedziano? Jeżeli zaś nie wiedział? a iakoż oni na niego, iako na człowieka, przed ktorym ſię nic nie ukryło, poglądać mogą? Jakoż go

z tey wſzyſtkiey, ktorą u nich ma, wziętosci nie wyzuią?

Ale co go naybardziey niegodnym wymowki czyni: że nie mogł nie wiedzić o zwyczaiu, Grekow odłączonych od nas; ktorzy ieſzcze ſię po dziś dzień w takiż ſam ſpoſob Spowiadaią, iako y Katolicy Rzymſcy. Zaiſte ta ſama uwaga zdolna z ſiebie ieſt, aby mu oczywiście, wielki zdania iego błąd pokazała. Bo chciałbym ia ſię go ſpytać: Grecy odłączeni od Kościoła, czy to ieſzcze przed Concilium Lateraneńſkim, czy też dopiero od tego Concilium, poddali ſię obowiązkowi Spowiadania ſię do ucha? Jeżeli ieſzcze przed Concilium Lateraneńſkim; tedyć Conbilium to nie ieſt obowiązku tego początkiem. Jeżeli zaś dopiero od tego Concilium; a iak to bydź może, aby ſię nam chcieli przypodobać w naśladowaniu nas w tak nowey y cięſzkiey powinności, ci, ktorzy iako to wiadomo wſzyſtkim

ſkim przyganiaią Łacinnikom, z wſzelką iaka tylko bydź może przykroścją, w naymnieyſzych odmianach tyczących ſię rządu y żwyczaiu Kościoła? Cóż bowiem? Oni by nas pieniali tak nie przyzwoicie, o ſtrzyżenie włosów, o golenie brody, o poſt w Soboty, o nie śpiewanie niektorych czaſow *Alleluia*; a gdy ſzło o poddanie ſumienia tak trudnemu y nowemu prawu, gdy chciano nakazać powinność Spowiedzi iako podaną z Wiary: nie tylko by mieli milczyć na zachodzącą tak znaczną odmianę w Nauce Kościelney, ale ieſzcze zgadzać ſię ze wſzyſtkim z nami w przyięciu tego iarzma, ktoremu ſię zawſze pycha ludzka ieſt opierać gotowa? Ktoż na tak niepodobne rzeczy przyzwoli? Wiemy zaś dobrze, że iuż to ieſt więcey niż ośmſet lat, iak ſię Grecy odłączyli od Kościoła; a zatym więcey niż na Dwieście lat przed Concilium Lateraneńſkim. A tak ponieważ obowią-

wiązek Spowiedzi ſekretney ieſt im znami wſpolny, y ponieważ oni o potrzebie Spowiedzi nie mniey ſą przekonani iako y my; bydz koniecznie muśi, że obowiązek ten nie ieſt w Kościele Bożym nowy, y od wyżſzey nad ludzką władzy pochodzi.

Zarzuca tu nam Kemnitiuſz Graciana, iednego z naſzych Auktorów, ktory ieſzcze na 50. lat przed Concilium Lateraneńſkim piſząc, nauczał iż może kto otrzymać odpuſzczenie grzechow przez ſamę ſerdeczną ſkruchę bez uſtnego Spowiadania ſię grzechow; ktorą to naukę ſwoię wielu poważnych Auktorow, świadectwy ſtwierdza: wnośi tedy z tąd, że na ów czas Spowiedź, ieſzcze za koniecznie do zbawienia potrzebną miana nie była. Ale patrzmy, iak on myśli Auktora tego nie zrozumiał; a podobno bardziey zrozumieć nie chciał. Gracian bowiem nic więcey nie chce mówić, tylko że za iego

cza-

czasow nie ktorzy Theologowie trzymali, iż odpuszczenie grzechow iest nie uchronnie do mocy kluczow przywiązane, tak że się grzechy nie odpuszczaią, tylko dopiero w ten czas, kiedy kapłan po wysłuchaniu Spowiedzi, słowa rozgrzeszenia wymawia. Niektorzy zaś nauczali, na ktorych y on też zdanie przystaie, że częstokroć człowiek przez zupełną skruchę, pierwey usprawiedliwiony bywa, nim się ieszcze grzechow swoich wyspowiada. I to iego zdanie iest prawdziwe, ktorego same nawet Concilium Trydenckie (a) wyraźnie naucza. To iednak zdanie, bynaymniey się potrzebie Spowie-

(a) *Docet praeterea, & si contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contigat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationem contritioni sine Sacramenti voto, quod in illa includitur non esse adscribendam.* Conc. Triden. Sess. 14. Cap. 4.

wiedzi nie ſprzeciwia; gdyż ſkrucha ktora grzeſznika uſprawiedliwia, pragnienie y wolą Spowiadania ſię jak nayprędzey grzechow ſwoich, koniecznie w ſobie zamyka. Nic ſię tedy z zarzutu tego przeciwko nam wnieść nie może.

Ale jaka to Słuchacze w Wiekach owych była u Wiernych w zażywaniu Spowiedź? Taka ze wſzyſtkim jaka teraz u nas jeſt. Poznacie to z Oycow Swiętych, ktorych jednoſtayną o tym Naukę już wam w tey drugiey Kazania Części przełożę.

CZĘSC II.

Kiedy mowię że Oycowie Swięci po wſzyſtkie wieki takiey po Wiernych Spowiedzi wyciągali, jaka teraz u nas jeſt, chcę wyrazić przez to, iż oni tego zawſze u ſiebie zdania byli, że nie doſyć jeſt Spo-

wia-

wiadać ſię grzechow ſamemu BOGU, ale też że ſię ich potrzeba Spowiadać y Kapłanowi; że nie doſyć ieſt Spowiadac ſię ich w powſzechności, ale też że potrzeba wyiawić ie w ſzczegulności, y wyrazić ich rodzay; że nie doſyć ieſt Spowiadać ſię części iakiey, według potrzeby w ktorey kto zoſtaie zaſiągnienia rady, albo zaſpokoienia ucißkow ſumienia; ale też że ſię potrzeba Spowiadać wſzyſtkich grzechow cięſzkich, w ktorych ſię kto czuie winnym, nie miiaiąc żadnego z tych, ktore po należytym rachunku na pamięc przychodzą. Oto rzecz ktora proſto biie na uroione ſobie od *Kemnitiuſza* rozmaite Spowiedzi rodzaie, aby przez nie mocy naſzych dowodow uniknął. Już do iey potwierdzenia przyſtąpmy.

A nayprzod pierwſzego Wieku, za czaſow Apoſtolſkich, za świadectwem Swiętego Łukaſza, taką a nie inſzą Spowiedź, Wierni w Efezie

przed

przed Pawłem Swiętym czynili. *Wielu wierzących* mowią Dzieie Apostolskie (b) *przychodziło, Spowiadaiąc się y opowiadaiąc uczynki swoie; y wielu z tych, ktorzy się dwornością parali, znieśli Księgi y popalili przed wszystkiemi.* Mamy tu nayprzod Spowiedź Wiernych po Chrzcie, bo Łukasz Swięty mowi: *że wielu wierzących przychodziło:* a w Piśmie Swiętym tylko Ochrzeni, właściwie się wierzącemi nazywaią. Mamy powtore Spowiedź, nie w powszechności, wyznaiąc się tylko bydź grzesznikiem, ale w szczegulności, opowiadaiąc sprawy swoie: bo Łukasz Swięty mowi, że przychodzili *Spowiadaiąc się y opowiadaiąc uczynki swoie.* Mamy nakoniec Spowiedź nie przed samym tylko Bogiem, ale y przed Kapła-

(b) *Multique credentium veniebant, confitentes & annuntiantes actus suos. Multi autem ex eis qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, & combusserunt coram omnibus.* Actor. 19.

Kapłanem; bo Łukasz Swięty mowi: że oni do Pawła przychodzili, aby mu się Spowiadali, y swoie przed nim uczynki opowiadali. Ani tu można z Lutrem mowić: że to oni opowiadając przed Pawłem uczynki swoie, w rzeczy samey Cuda od siebie poczynione przed nim opowiadali. Bo pominąwszy, że takowy wykład nie tylko Katolicy wszyscy, ale też sami Wierze naszey Przeciwni, Melanchton, Kalwin, Beza, y inni odrzucaią: kto kiedy słyszał, aby się cuda uczynkami naszemi zwały; gdyż one w rzeczy samey uczynkami Boskiemi są. Potym przyczyną takowey Spowiedzi była wielka owa boiaźń, ktora z okkazyi zemsty Boskiey na Zydów zażytey, że Jmienia JEZUSOWEGO na złe zażywali, na wszystkich padła: iuż boiaźń zemsty Boskiey, nie do opowiadania swoich pochwał, ale do wyznawania swoich grzechow, przywodzi. Naostatek w Syryiskim ięzyku, miasto tych

słow:

słow: *opowiadaiąc uczynki swoie*, te się słowa: *opowiadaiąc obrazy swoie* wyraźnie kładą. Podobnież y Jakob Swięty takiey się a nie inney po Wiernych Spowiedzi domagał, kiedy w te do nich słowa napisał (c) *Spowiadaycie się tedy iedni drugim grzechow waszych*; to iest wy, coscie zgrzeszyli, Spowiadaycie się tym co moc na rozgrzeszenie maią: tak to tłumaczą Orygenes (d) Chryzostom (e) Augustyn (f) Bernard (g) y inni; y samo mowy ciągnienie się, gdyż tam tuż zaraz przed tym mowa o Kapłanach iest, tak nam rzecz tę rozumieć każe. Zaiste nie iest to iedno Spowiadać się grzechow swoich, co wyznawać się tylko w powszechności grzesznikiem; dopieroż nie iest to

(c) *Confitemini ergo alterutrum peccata vestra*, Epist. Cath. B. Jacobi Apost. Cap. 5. v. 16. (d) Orig. Hom. 2. in Levit. (e) Chrysost. Lib. 2. de Sacer. (f) August. Hom. 12. ex Lib. 50. Homil. (g) Bernar. Medit. Cap. 9.

to iedno Spowiadać się iednym przed drugiemi, co Spowiadać się BOGU tylko samemu. Także y Jan Swięty taką a nie inszą Spowiedź rozumiał, kiedy w te do Wiernych słowa napisał. (h) *Jeżli byśmy się Spowiadali grzechow naszych: Wierny iest y Sprawiedliwy* BOG, *aby nam odpuścił grzechy nasze, y oczyścił nas od wszelakiey nieprawości.* To słowko *Wierny* o BOGU rzeczone, a do odpuszczenia grzechow przystosowane, wyraźnie nam Boską o odpuszczeniu grzechow obietnicę namienia. Już nigdzie nie czytamy, żeby BOG obiecał odpuszczenie grzechow tym, ktorzy by się przed nim tylko samym Spowiadali; dobrze zaś wiemy, że do Apostołow y ich Następcow rzekł: *ktorym odpuścicie grzechy, są odpuszczone.* W rzeczy tedy samey mowi

(h) *Si confiteamur peccata nostra: fidelis est & justus, ut remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate.* Epist. 1. B. Joannis Apost. Cap. 1. v. 9.

mowi tu Jan Swięty, że BOG iako wierny y Sprawiedliwy, tym według obietnicy swoiey grzechy oddług obietnicy swoiey grzechy odpuści, ktorym ie też Kapłani odpuszczą; a Kapłani tym ie odpuszczą, ktorzy się ich przed niemi wyspowiadaią. Pokazuie się z tych Pisma Swiętego mieysc, że pierwszego Wieku u Wiernych, taka ze wszystkim była Spowiedź, iaka teraz u nas iest.

Już w Wieku drugim kwitnął Tertulian: słuchaymyż co on o rzeczy tey w swoiey o pokucie Książce mowi: (i) *Mniemam, że wielu nie chce wyia-*

(i) *Plerosque publicationem sui aut suffugere, aut de die in diem differre præsumo, pudoris magis memores, quam salutis. Velut illi, qui in partibus verecundioribus Corporis contracta vexatione, conscientiam medentium vitant, & ita cum erubescentia sua pereunt . . . Grande plane emolumentum verecundiæ, occultatio delicti pollicetur; videlicet si quid humanæ noticiæ subduxerimus, perinde & Deum celabimus?* Tertul. de Pœnit. Edit. Froben. pag. 484.

wyiawić swoich grzechow, albo też od dnia do dnia odwłoczy to uczynić, przeto, że większe staranie maią o swoy honor, a niżeli o swoie zbawienie. Są oni podobni w tym owym, ktorzy zarwawszy choroby w skrytych ciała częściach, kryią się z nią przed Lekarzem, y dopuszczaią sobie umierać przez nieszczęsny wstyd. Coż oni, przydaie trochę niżey, *będą mieli z tąd za pożytek, że swoię nieprawość kryli? Rozumiemyż że przeto, iżeśmy ią ukryli przed wiadomością ludzką, umknie się ona przed wiadomością Boską?* Widziemy w tych iego słowach iawnie, że tu mowa o grzechach skrytych; że ta iest Tertuliana myśl, że ie potrzeba wyiawić przed ludźmi, a nie dosyć iest Spowiadać się ich przed samym Bogiem; a co naywiększa, że na tym zbawieniu naszemu bardzo zależy: *pudoris magis memores, quam salutis.* Już te Tertuliana słowa, czy to my rozumieć będziemy o Spowiedzi publiczney, ktora się powinna była czy-

nić

nić przed całym Wiernych gminem, czy też o Spowiedzi sekretney, ktora się czyni przed samym Kapłanem, to nam na iedno wyidzie. Jeżeli Tertulian domagał się Spowiedzi publiczney; tedy domagał się czegoś więcey a niżeli my: y musiał bydź daleki od uwalniania grzesznikow od Spowiedzi przynaymniey Sekretney. Jeżeli zaś nie domagał się tylko Spowiedzi sekretney, iaka iest we zwyczaiu u nas; tedy on się wcale z nami zgadzał.

Nie inaczey o rzeczy tey sądził y Orygenes, ktory blisko po Tertulianie nastąpił. Mowi on na iednym mieysçu: (k) że *ieżeli wyspowiadamy się grzechow naszych, nie tylko BOGU, ale y tym, ktorzy mogą zleczyć rany nasze, tedy grzechy nasze zgładzone będą przez te-*

(k) *Si revelaverimus peccata nostra non solum Deo sed et illis qui possunt mederi vulneribus nostris: delebuntur peccata nostra ab eo, qui ait: eccedeleo ut nubem iniquitates tuas.* Orig. Hom. 7. in Lucam. Tom. 1. Edit. Froben. p. 262.

tegó, ktory mowi, oto iako obłok dżdżysty rosproszę grzechy wasze. A na drugim mieyscu (1) przyrownywa grzechy ukryte do mięsiw nie strawnych obciążaiących żołądek; y powiada, że trzeba udać się do Spowiedzi, aby grzechy swe zrucić y uzdrowionym zostać. Przydaie tamże, że wielkiego potrzeba rozsądku w obieraniu sobie Duchownego Lekarza, ktoremu by się choroby Duszy otwierało; że obrawszy go sobie, trzeba go we wszystkim słuchać, y ieżeli on osądzi, ażeby grzech iaki przed całym Wiernych zgromadzeniem wyiawić, tedy mu w tym bydź posłusznym potrzeba. Widziemy tedy tu, że przed uczynieniem Spowiedzi publiczney, czyniono wprzod przed Kapłanem Spowiedź sekretną; y że nie wyiawiano tego wszystkiego w Spowiedzi publiczney, co wyiawiano w Spowiedzi sekretney.

C Cóż

(1) Orig. Hom. 2. in Psal. 37. T. 1. Edit. Froben. p. 529.

Cóż mowić o Swiętym Cyprianie, ktory Orygenesa rowiennikiem był, y ieszcze w Roku 258. męczeństwo poniosł? Ten wielki człowiek nie zażyważ wszystkich sił wymowy swoiey. (m) na przywiedzenie Wiernych do należytego Spowiadania się grzechow swoich, poki ieszcze na tym świecie są, poki ieszcze można ich Spowiedzi słuchać, y poki ieszcze ich zadosyć czynienie od BOGA przyięte bydź może? Nie powiadaż przykładu o iedney Pannie, (n) ktora o to od BOGA pokarana była, że przed przystąpieniem do Kommunii, grzechu swoiego nie zgładziła? Nie mowiż (o) że się napatrzyć co dzien-

nie

(m) *Confiteantur singuli delictum suum, dum adhuc qui deliquit in saeculo est, dum admitti ejus Confessio potest, dum satisfactio apud Dominum grata est.* Cypri. serm. de lapsis. Edit. Froben. pag. 226. (n) *Quae fefellerat hominem, Deum sensit ultorem.* Edit. Froben. 225. (o) *Quam multi quotidie Paenitentiam non agentes nec delicti sui conscientiam confitentes, immundis Spiritibus adimplentur.* pap. 202.

nie ludzi, ktorzy przeto od Ducha nieczystego opętani zostaią, że się grzechow swoich potaiemnych nie Spowiadaią? Nie chwaliż boiaźni y wiary tych, (p) ktorzy lubo Bałwanom w rzeczy samey offiar nie czynili, iednak że ie czynić myśleli, tey się myśli swoiey z wielkim żalem przed Kapłanem Swowiadali? I żeby kto nie rozumiał, że to oni tylko dla zasługi, z swoiey ochoty, a nie z obowiązku czynili; nie przydaież tam, że to oni dla tego czynili, iż z Pisma Bożego wiedzieli, że żartować sobie z BOGA bez kary nie uchodzi? Kemnitiusz założył sobie za rzecz sprzeczce niepodległą, iż w pierwiastkowym Kościele nie uzna-

(p) *Quanto & fide majores & timore meliores sunt, qui quamvis nullo sacrificii aut libelli facinore constricti, quoniam tamen de hoc cogitaverunt, hoc ipsum apud Sacerdotes Dei, dolenter & simpliciter confitentur .., Scientes scriptum esse: Deus non irridetur.* Serm. de lapsis. Edit. Froben. p. 226.

wano obowiązku do Spowiadania ſię innych grzechow, oprocz ſamych tylko publicznych y pogorſzaiących. Ale iak ſię może nazwać grzechem publicznym, pomyślenie ſamo, ktore ſię nigdy powierzchownie nie wydało? Co za zgorſzenie dali innym ci, ktorzy tylko iedynie offiarować Bogom myśl wewnętrzną mieli? Odpowiada on na to, że zamyſł offiarowania Bogom, ściągał ſię do grzechu publicznego, gdyż łatwo ſię mogł ſtać przyczyną onegoż: owi tedy pokutuiący mieli ſobie za powinność, aby ſię takowego zamyſłu Spowiadali. Ale takową rzeczą, byli też oni rownie obowiązani Spowiadać ſię myśli zachodzących do cudzołoſtwa, do mężobòyſtwa, do krzywoprzyſięſtwa, y innych tym podobnych zbrodni; boć y takowe myśli, podobnym że ſpoſobem do grzechow ſię publicznych ściągaią, y łatwo ſię ich także ſtać przyczyną mogą.

Już

Już w Wieku czwartym kwitnął Bazyli Swięty, bo ieszcze w Roku 378. umarł; coż on tedy o rzeczy tey sądzi? Czego w podanych od siebie Regułach naucza? Oto wyraźnie tam powiada, (q) że koniecznie potrzeba iest Spowiadać się grzechow swoich przed temi, ktorym powierzone iest Taiemnicami Boskiemi zawiadywanie; a Spowiadać się dla tego, aby się pokuta do rodzaiu grzechow stosowała; y w taki sposob, w iaki się choroba swoiemu Lekarzowi opowiada. Już ktorzyż to są ci, ktorym powierzone iest taiemnicami Boskiemi zawiadywanie: a wszakże Kapłani? Czegoż więc chcemy dokładnieyszego na zbicie Kemnitiusza? Niechay on nam mowi teraz, że dobra y pożyteczna rzecz iest Spowiadać się grzechow naywięcey obciążaiących sumienie, a to aby wziąść radę iaką y naukę od Kapłana. Ale nie to iest

co

(q) S. Basil. Reg. 228. & 229. Tom. 2. Edit. Paris pag. 728.

co mowi Bażyli Swięty; ten Swięty Ociec wyraźnie zeznaie, że to iest konieczna potrzeba, *Necessarium est confiteri iis, quibus credita est dispensatio Mysteriorum Dei.* Niechay mowi: że tam iedynie tylko rzecz iest o Spowiedzi w słowach powszechnych, przez ktorą człowiek wyznaie się bydź grzesznikiem. Ale Bazyli Swięty chce tego, aby Spowiedź tym końcem była czyniona, żeby się pokuta do rodzaiu grzechow stosowała: *quoniam conversionis modus debet esse accommodatus:* iuż iak proszę Kapłan będzie mogł pokutę stosować do grzechu, ieżeli nie będzie miał zupełney wiadomości o grzechu? Naostatek Bazyli Swięty chce, żeby tak opowiadać grzechy Kapłanowi, iak się opowiadaią choroby Lekarzowi. *Omnino in peccatorum Confessione eadem ratio est, quæ etiam in apertione vitiorum Corporis.* Ale kontentuież się kto powiedzić Lekarzowi tylko w powszechności, że chory iest; czyliż nie stara się

żeby

żeby mu wſzyſtkę ſłabość ſwoię opiſał w ſzczegulnosci? Podobnie też ſobie względem ſwoiego Duchownego Lekarza postępować powinien.

Po Swiętym Bazylim kwitnął poźniey Auguſtyn Swięty, ktorego powaga, nawet u przeciwnych Wierze naſzey wzgląd ſzczegulnieyſzy dla ſiebie ma. Mogł że ten Swięty Ociec co iaśnieyſzego powiedzić, nad to, co o nieuchronney Spowiadania ſię przed Kapłanem, y nayſkrytſzych grzechow, potrzebie powiedział? *Niechay nikt nie mowi*, są to wyraźne iego słowa (r) *czynię pokutę w taiemności przed oczyma Boſkiemi: dość na tym*

że

(r) *Nemo ſibi dicat occulte ago, apud Deum ago; novit Deus, qui mihi ignoſcit, quia in corde ago. Ergo ſine cauſa dictum eſt: quæ ſolveritis in terra, ſoluta erunt in Cælo Ergo ſine cauſa ſunt claves datæ Eccleſiæ Dei? Fruſtramus Evangelium Dei, fruſtramus verba Chriſti, promittimus nobis, quod ille negat?* S. Aug. Hom. 49. Tom. 10. Edit. Froben. pag. 549.

że ten, co mi ma użyczyć odpuſzczenia, poznaie moię pokutę, ktorą czynię w ſercu moim. Albowiem gdyby ſię tak rzecz miała, nie trzebaż by mowić, że daremnie rzekł Chryſtus do ſwych Apoſtołow y ich Naſtępcow: cokolwiek rozwiążecie na ziemi, będzie rozwiązano y na Niebie? Czyliż by nie poſzło zatym, żeby klucze prożno były powierzone Kościołowi? Coż więc? Toż chcemy wyzuć Ewangelią z iey ſkutku? Toż ſłowa Chryſtuſowe będziem czynili daremnemi? I będziem śmieli obiecywać ſobie to, czego on nigdy nie myślił użyczyć? Tenże Auguſtyn Swięty w naſtępuiącey Homilii chce tego (s) żeby ſię grzeſznik nawracaiący do BOGA, uciekał do Kapłanow zawiaduiących kluczami: żeby im odkrywał ſtan ſwoiego ſumienia: żeby ſię od nich dowiadywał co ma w doſyć czynieniu za ſwoie grzechy czynić: żeby nakoniec był gotow, ieźli by iakie zgorſzenie dał,

ia-

(s) Idem Hom. 50. Tom 10. Edit. Froben. pag. 558.

iawnie go przez iawną Spowiedź zagładzić; a to wszystko według rady tego, ktoremu swoiego sumienia powierzył. Widziemy y tu, że na ów czas przed Spowiedzią publiczną, czyniono pierwey Spowiedź sekretną: y że nie wyiawiano tego wszystkiego w Spowiedzi publiczney, co wyiawiano w Spowiedzi sekretney.

Zniosł potym Swięty Leo Papież, ktory około trzydziestu lat po Swiętym Augustynie umarł, w Kościele Łacińskim zwyczay Spowiedzi publiczney, y nie domagał się inney, oprocz tey, ktora się czyni przed samym Kapłanem w taiemności. Tego zaś zniesienia swoiego te trzy przyczyny daie. (t) Żeby wielu nie wyzuwało się z lekarstw pokuty przez wstyd; żeby nie wyiawiali nieprzyiaciołom swoim spraw takowych, ktoreby godne były kary naznaczoney przez prawa; y że do-

(t) S. Leo. Epist. 136. Edit. Quesnel. pag. 356.

dosyć powinno bydź na tey Spowiedzi, ktora się wprzod czyni przed Bogiem, a potym przed Kapłanem. *Etenim sufficit illa Confessio, quæ primum Deo offertur tum etiam Sacerdoti.* Pokazuie się z tąd iawnie, co Swięty Leo miał za sprawę koniecznie potrzebną, a co za rzecz tylko dobrowolnie nadaną, a nawet za rzecz niebespiecznie zbyteczną. Spowiedz tedy publiczna była tylko sprawą rosporządzenia Kościelnego, podległą odmianie; a zaś Spowiedź sekretna przed Kapłanem dla otrzymania rozgrzeszenia, była zawżdy miana za nie uchronną y nieodmienną.

Przydam ieszcze z Wieku szostego Swiętego Grzegorza W. abym przywiodłszy w pierwszey Kazania Częsci świadectwa od Wieku siodmego do Wieku trzynastego, a teraz wymieniwszy ie od Wieku pierwszego aż do Wieku siodmego, tym samym pokazał wam, że we wszystkich Wiekach Concilium Lateranenskie po-

prze-

przedzaiących uznany był od Wiernych obowiązek do takiey Spowiedzi, iaka teraz u nas ieſt. Ten tedy wielki Papież, ktory na końcu ſzoſtego Wieku rządził Kościołem, (u) pokazał nam na zmartwywſtaniu Lazarza, przecudne wyobrażenie nawrocenia grzeſznika, a to z takim opiſaniem, iakie do naſzey materyi mogło by bydź nayprzyzwoitſze. *Każdy grzeſznik*, mowi on, *gdy grzech ſwoy w ſumieniu ſwoim tai, wewnątrz ſię kryie y tak gdyby w grobie pogrzebiony zoſtaie. Ale umarły z grobu wycho-*

(u) *Omnis peccator dum culpam ſuam intra conſcientiam abſcondit, introrſum latet, in ſuis penetralibus occultatur. Sed mortuus venit foras, cum peccator nequitias ſuas ſponte confitetur. Lazaro ergo dicitur: veni foras; ac si aperte cuilibet mortuo in culpa diceretur, cur reatum tuum intra conſcientiam abſcondis? foras jam per Confeſsionem egredere. Veniat itaque foras mortuus, id eſt culpam confiteatur peccator; venientem vero foras ſolvant Diſcipuli.* S. Grego. Hom. 26. in Joan. Tom. 1. Edit, Paris. pag. 1441.

chodzi, gdy ſię grzeſznik ſwoich nieprawości Spowiada. Łazarzowi tedy mowią: wynidź z grobu, iak gdyby każdemu dla grzechu umarłemu mowiono: za co winę twoię w ſumieniu twoim taiſz? Już przez Spowiedź na widok wynidź. Niech tedy umarły z grobu wynidzie, to ieſt, niech ſię grzeſznik ſwoiego grzechu Spowiada: wychodzącego zaś z grobu na widok, niech Uczniowie, (to ieſt Kapłani) *rozwiążą.* Uważacie bez wątpienia, choć bym ia wam tego nie namieniał, że tu Grzegorz Swięty mowi o wſzyſtkich grzeſznikach czuiących ſię do grzechow śmiertelnych. *Omnis peccator... Cuilibet mortuo in culpa.* Ze mowi mianowicie o tych, ktorych ſą grzechy ſkryte. *introrſum latet, in ſuis penetralibus occultatur.* Ze poddaie wſzyſtkich grzeſznikow obowiązkowi Spowiedzi, ponieważ tylko za wypełnieniem tey kondycyi, mogą bydź przez Kapłanow rozwiązani. *Venientem vero foras ſolvant diſcipuli.*

Na

Na coż się tedy zdadzą wszystkie od Kemnitiusza wymyslone rożnice, y uroione dziewięć rodzaiow Spowiedzi, ktoremi się chce z Nauki Oycow Swiętych wyplątać? Choć by ich sobie ieszcze więcey uroił, nic to mu wszystko nie pomoże; bo przywiedzione Oycow Swiętych słowa, iawnie pokazuią, że oni do Spowiadania się wszystkich grzechow śmiertelnych, choć by też nayskrytszych, nie tylko przed Bogiem, ale też przed Kapłanem, ściśły zawsze y nie uchronny obowiązek uznawali.

Zarzuca on przeciwko temu, wiele mieysc Swiętego Chryzostoma, ieszcze w Wieku piątym kwitnącego, w ktorych zdaie się nie wyciągać po pokutuiących inszey Spowiedzi, procz tey, ktora się przed samym tylko Bogiem czyni. Aleć wiedzić potrzeba, że Swięty Chryzostom nastąpił na Stolicę Carogrodzką, po Nektaryuszu Patryarsze, ktory w Kościele owym Spowiedź publiczną zniosł; y wszel-

kie-

kiego z ſtrony ſwoiey ſtarania przykładał, aby ten Przodka ſwoiego postępek przed Ludem ſwoim uſprawiedliwił. Z tey tedy przyczyny mowił: (w) *Nie wyſtawiam was na Teatrum, nie wyciągam po was, abyście ſię ſtawali widowiſkiem ludziom, wyznaiąc przed niemi grzechy ſwoie. O tworzcie ſię BOGU, pokażcie ſię temu, ktory nie będzie wyrzucał na oczy, waſzych rozwiozłości, ale ktory ie zleczy.* Znayduie ſię y innych wiele mieyſc temu podobnych u tegoż Swiętego Oyca; ale one bynaymniey nie znoſzą Spowiedzi, ktora ſię przed Bogiem przez Kapłana czyni: lecz tylko pokazuią niepożyteczność Spowiedzi, ktora ſię w obecności świadkow, y przed całym zgromadzeniem czyniła. Bo czyliż na inſzych mieyſcach nie wyraził dokładnie Chryzoſtom Swięty, że ieſt nie uchronny obowiązek Spo-

(w) S. Chryſoſt. Hom. c. de incompr. Nat. Div. Tom. 5. apud Hugonem pag. 1195.

Spowiadania ſię grzechow w ſzczegulności przed Kapłanem? Nie wyciągaż on tego w Homilii dziewiątey na Liſt Swiętego Pawła do Zydow (x) iako naypierwſzey powinności pokuty, żeby ludzie ſwe wyſtępki potępiali y onych ſię Spowiadali? I żeby im lepiey dał widzieć, że ſię Spowiedź tę przed Kapłanem czynić powinno, nie przydaiez trochę niżey, że ſię im cześć wielka należy; ponieważ w ich to ieſt mocy aby grzechy odpuſzczali? Nie napominaż Wiernych w Homilii 30. na Kſięgi Rodzaiu (y) do czynienia ſzczerey Spowiedzi, pod czas dni Swiętych Wielko tygodniowych, ſtawiaiąc im przed oczy

(x) *Medicamentum Pænitentiæ conficitur, primo condemnando, & confitendo propria peccata.* S. Chryſo. Hom. 9. in Epiſt. ad Hebr. Tomo 4. apud Hugonem pag. 393. (y) *Facienda diligens, & pura Confeſsio . . . Per illud tempus poſsumus peccata confiteri, vulnera medico oſtendere, & ſanitatem conſequi.* Idem Hom. 30. in Geneſim. Tom. 1. pag. 50. & 51.

oczy pogodę czasu, ku wyiawieniu grzechow Kapłanowi, y ku pokazaniu Ran swoich temu to Duchownemu Lekarzowi? Nie mowiż on w Księdze drugiey o Kapłaństwie (z) że Biskup, albo też kto inszy maiący staranie około Dusz, powinien wnieyść we wszystkie kryiowki serca, przez należyte wypytanie się o wszystko, że powinien wziąść zupełną wiadomość o wszystkich chorobach, aby przyzwoite przeciwko nim lekarstwa przepisał? Nie zazyważ tam przykładu Samarytanki, napominaiąc Wiernych, aby się grzechow swoich Spowiadać nie wstydzili? Nie mowiż on nakoniec, że inne iego mieysca opuszczę, w Homilii 33. na Ewangelią

Swię-

(z) *Jtaque nihil horum relinquendum est, quod nón probe excutiat atque examinet Episcopus; tum demum illum oportet remedia congruè, apte, accommodate afferre.* Jdem Jbidem Lib. 2. de Sacerdotio Tom. 4. pag. 500.

Swiętego Jana (a) że ieźli by nie wyiawili y nayſkrytſzych grzechow ſwoich, tedy nie uydą publicznego zawſtydzenia, ktore ich w dzień oſtatecznego ſądu przed całym światem ſpotka? Możeż co bydź nad to wſzyſtko iaśnieyſzego?

Widziemy z tego wſzyſtkiego iawnie, że Oycowie Swięci po wszyſtkie wieki nie inakſzey po Wiernych Spowiedzi wyciągali, tylko takiey iaka teraz u nas ieſt. To ieſt że po wſzyſtkie wieki uznawali nie uchronny dla Wiernych obowiązek, aby ſię ci wſzyſtkich grzechow ſwoich w ſzczegulności przed Kapłanem Spowiadali. Zoſtaie teraz roſtrząſnąć: z kąd to obowiązek ten pochodzi, od kogo ieſt na Wiernych włożony, y co o nim ciż Oycowie Swięci ſądzili; a rzecz ta iuż nam

D tey

(a) *Errata ſua in medium adducant, niſi velint in die illa horrenda univerſo orbi ea manifeſte patere.* Idem Hom. 33. in Joan. Tom. 7. Op. 36.

tey trzeciey Kazania Części zabawą będzie. Odnowcie tu swoię w słuchaniu pilnosć, bo iużeśmy do naywalnieyszego rzeczy przedsięwziętey punktu przyszli.

CZĘSC III.

Rzekłem na początku, y teraz toż samo powtarzam: że Oycowie Swięci, tego zawsze zdania byli, iż obowiązek Spowiadania się grzechow swoich przed Kapłanem w szczegulności, z Boskiego prawa y postanowienia pochodzi; y że tego zdania swoiego nie zbite z Pisma Swiętego dowody mieli. I żebym wam to tak iaśnie pokazał, iak iaśnie twierdzę: pewna nayprzod rzecz, że Oycowie Swięci, iakośmy do tąd widzieli, uznawali w grzesznikach obowiązek Spowiadania się grzechow swoich w szczegulności; y to także nie mniey pewna; że obowiązek ten

nie

nie może się zasadzać, tylko na przykazaniu, albo Boskim, albo też Kościelnym: już nigdzie nie znayduiemy aby Oycowie Swięci za fundament obowiązku tego iakowe prawo Kościelne przytaczali: zostaie tedy powiedzić, że oni nie inne tylko Boskiego przykazania źrodło, do obowiązku tego uznawali.

A tu mi należy przypomnić wam owę piękną Swiętego Augustyna naukę, (b) że kiedy ieſt zwyczay iaki powszechnie przyięty w całym Chrześciańſtwie, a nie można wymienić Concilium, lub też Papieża, lub Biskupa, ktory by iego wynalezcą był; tedy trzeba iść w gòrę aż do czasow Apostolskich, aby początek iego znaleść. A takać właśnie ieſt Spowiedź nasza sekretna: była ona przed Lutrem ugruntowana, y powszechnie w całym Chrześciańſtwie zażywana: nie można też pokazać,

Do kto-

(b) S. Aug. Lib. 4. de Bapt. Cap. 24. Edit. Froben. pag. 433.

ktory by ią Synod, ktory Papież, lub Biskup wprowadzać zaczął: y ieźliby się ktory z nich wymienić mogł: tedy z naywiękſzym do prawdy podobieństwem Jnnocenty III. Papież: ale iużeśmy widzieli, że on nie był obowiązku tego początkiem; nie zostaie tedy, tylko powiedzić, że obowiązek ten ieſzcze za czasow Apostolskich do nas przyſzedł. Już Słuchacze, oczywista z siebie rzecz iest, że Urząd y Władza Apostołow nie może się rościągać aż do przywiązywania łaski Boskiey, y odpuſzczenia grzechow, do sprawy takiey, ktora by iedynie z ich ustawy była. Nie władną oni wolą Boską: nie mogą tedy iey przywiązywać do sprawy iedynie od siebie ustanowioney, za ktorey położeniem, ona by też łaskę nadawać, y grzechy odpuſzczać obowiązana była: ale trzeba wyraźney na to samegoż Pana BOGA woli, dobroci, postanowienia, obietnicy. Trzeba tedy z tąd koniecznie

wnieść,

wnieść, że Spowiedź łaſkę nadaiąca, y grzechow odpuſzczenie przynosząca, z Boſkiey uſtawy pochodzi, y innego wynalezcą, krom ſamegoż Chryſtuſa, nie ma.

A co my tu przez nie zbitą konſequencyą wnoſiemy, to Oycowie Swięci wyraźnemi słowy zeznaią. Tertulian mowi (c) że Zbawiciel poſtanowił *Exomologeſim*: iuż *Exomologeſis*, ieſt albo ſamaż Spowiedź, albo takowa pokuty ſprawa, ktora ią albo poprzedzaiącą znaczy, albo też ią w ſobie zamyka. Swięty Cyprian powiada (d) że Spowiedź ieſt potrzebna według rządu y ćwiczenia Zbawicielowego. Swięty Leo twierdzi (e) że Chryſtus dał moc Przeło-żo-

(c) *Inſtitutam à Domino exomologeſin.* Tertul. Lib. de Pænit. Edit. Froben. pag. 485.

(d) *Quanto magis hoc in graviſsimis delictis ſecundum Diſciplinam Domini obſervari oportet.* S. Cypr. Lib. 3. Epiſt. 16. Edit. Froben. pag. 96.

(e) *Præpoſitis Eccleſiæ hanc tradidit poteſtatem, ut confitentibus actionem Pænitentiæ darent &c.* S. Leo. Epiſt. 83. ad Theod. Edit. Quesnel. p. 308.

żonym Kościeloym, aby do Sakramentalnego Stołu przypuszczali tych, ktorzy by się wyspowiadali, y z Bogiem się przez Kapłanow poiednali. A Jan Raytenski mowi (f) że obowiązani iesteśmy mocą przykazania Boskiego Spowiadać się szczerze y po prostu grzechow naszych. Ciż Oycowie Swięci przypisuią Spowiedzi tę moc y dzielność, ktorey Ludzie nadać nie mogą. Orygenes powiada (g) że Spowiedź ma moc gładzić grzechy. Tertulian mowi (h) że Spowiedź gasi ogień piekielny. Chryzostom Swięty twierdzi (i) że Spowiedź

wiedź

(f) *Quia simpliciter confiteri peccata tenemur ex necessitate Divini mandati.* Joan. Rait. in grad. 4. Tom. 10. Bibl. PPm. apud Anissonios. pag. 511. (g) *Si revelaverimus peccata, delebuntur.* Orig. Hom. 17. in Lucam. Edit. Froben. Tom. 2. pag. 261. (h) *Exomologesis extinguit gehennam.* Tertul. Lib. de *Pænit.* Edit. Froben. pag. 485. (i) *Confessio, præteritorum est abolitio delictorum.* S. Chryso. Hom. 20. in Genes. Tom. 1. apud Hugonem pag. 30.

wiedź iest zgładzeniem grzechow popełnionych. Ambroży Swięty naucza (k) że Spowiedź nas uwalnia od karania, ktorego nie unikniemy, szukaiąc z występkow naszych wymowek. A Augustyn Swięty przydaie, (l) że Spowiedz sprawuie w Duszy grzesznika wesele y zdrowie. Już czyliż to są skutki takowey sprawy, ktora by iedynie z ustawy ludzkiey była? Spowiedź tedy skutki te sprawuiąca, nie z ludzkiey lecz z Boskiey ustawy pochodzi.

Daley ciż Oycowie Swięci za pewną to rzecz maią, że Chrystus Pan włożył na Kapłanow Urząd Sędziego, aby o grzechach ludzkich rozsądzali, y według słuszności, albo ie odpu-

(k) *Plurimum Suffragatur reò verecunda Confessio, & pœnam quam in Confessione non possumus, pudore sublevamus.* S. Ambr. in Psal. 37. Tom. 1. Edit. Paris. pag. 821. (l) *Tristis es antequam confitearis, Confessus exulta, jam sanaberis.* S. August. in Psal. 66. Tom. 8. Edit. Froben. pag. 690.

odpuſzczali, albo też zatrzymywali. Swięty Ambroży mowi (m) że Chryſtus moc ſądzenia na ſwym mieyſcu, polecił Apoſtołom y ich Naſtępcom. Swięty Hieronim powiada (n) że ſię będzie bardzo ſtrzegł zle o tych mowić, ktorzy naſtąpili po Apoſtołach, y ktorzy maiąc klucze od Krolestwa Niebieſkiego, nie iako poprzedzaią Dzień ſądny, przez ſąd od ſiebie uczyniony. Swięty Chryzoſtom twierdzi (o) że ta ieſt między Kapłanami ſtarego Teſtamentu, y Kapłanami nowego Prawa roznica, iż tamci nie mieli inſzey mocy, tylko

moc

(m) *Quod autem erat judicii ſui dedit Apoſtolis.* S. Ambro. in Pſal. 38. Edit. novæ. pag. 858. (n) *Qui claves Regni Cælorum habentes, quodammodo ante diem judicii judicant.* S. Hiero. Epiſt. ad Heliod. de vita ſolit. Edit. Martianay. part. 2. pag. 10 (o) *At verò Sacerdotibus noſtris non corporis lepram, verum animæ ſordes, non dico purgatas probare, ſed purgare prorſus conceſſum eſt.* S. Chryſo. Lib. 3. de Sacerdot. Tom. 5. apud Hugonem. pag. 509.

moc opowiadania że ſię zoſtało uzdrowionym od trądu; ci zaś rzeczą ſamą Duſze od niego uzdrawiaią. Tenże Chryzoſtom Swięty naucza (p) że BOG dał taką moc Kapłanom, iakiey ani Aniołom, ani Archaniołom nie użyczył; ponieważ nigdy tego im nie powiedział: grzechy ktore wy odpuścicie będą odpuſzczone. Naoſtatek tenże Chryzoſtom Swięty powiada (q) że Ociec Przedwieczny dał moc Synowi ſwoiemu na ſądzenie, we wſzelkiey iaka tylko bydź mogła obſzerności; a Syn teyże ſamey mocy, nic z niey nie uymuiąc, Kapłanom użyczył. Jako tedy Syn Boſki zdaniem Oycow Swiętych ieſt prawdziwym Ludzi Sę-

dzią

(p) *Quam poteſtatem Deus, neque Angelis, neque Archangelis, datam eſse voluit: neque enim ad illos dictum eſt: quæcunque alligaveritis &c.* Jdem Jbidem Lib. 3. de Sacerdot. pag. 509. (q) *Pater omnifariam Filio poteſtatem dedit; cæterum video eandem omnifariam poteſtatem a Dei Filio illis traditam.* Jdem Jbidem.

dzią od Oyca postanowionym: tak też Kapłani zdaniem tychże Swiętych Oycow, są prawdziwemi Ludzi Sędziami od Boskiego Syna postanowionemi. A z tąd idzie, że aby dobrze o grzechach sądzili, y ktorym ie odpuścić, a ktorym zatrzymać potrzeba wiedzieli, te sobie w szczegulności mieć odkryte y wyiawione powinni.

I ta to Słuchacze przyczyna iest, ktora Oycow Swiętych przywodziła, aby na Spowiedź, iako na postanowioną od BOGA pogladali. Bo zważaiąc rzecz do gruntu: nie iestże to wcale pewna, że Chrystus dał Apostołom, a w ich Osobach innym Kapłanom, moc odpuszczenia y zatrzymania, związania y rozwiązania? Będziemyż rozumieli, że ią dał na to, aby iey nie bacznie, y bez poznania sprawy zażywali? Czyliż sam że BOG nie raczył nam wyrazić, że tego sobie życzyć potrzeba w szafarzach Taiemnic Boskich, ażeby pilni

ni y wierni byli? Kiedy tedy Zbawiciel rzekł Apostołom: *ktorym odpuścicie grzechy, są odpuszczone, a ktorym zatrzymacie, są zatrzymane*. czyliż ich tym samym nie obowiązał, aby rozeznawali grzechy od grzechow; ktorym by to ie odpuszczać, a ktorym zatrzymować potrzeba? I czyliż to rozeznawanie grzechow od grzechow, dziać się może bez uważania ich wszczegulności? I czyliż to ich uważanie w szczegulności, bydź może, bez ich wyznania, czyli Spowiedzi? Ktoż tedy nie widzi że nieuchronna Spowiedzi potrzeba iest tu doskonale ugruntowana, przez wniesienie, iak tylko może bydź nayblizsze?

Mowią na to Przeciwnicy naśi, iż pomienione Ewangelii słowa tylko pożytek, nie zaś konieczną Spowiedzi potrzebę wyrażaią; gdyż mogą bydź inne drogi, ktoremi by się do poiednania z Bogiem przyszło. Ale oni tak mowiąc, nie zważaią tych

Chry-

Chryſtuſa Pana słów: *ktorym zatrzymacie, ſą zatrzymane*. A iakąż by słowa te prawdę w ſobie miały; gdyby inſze oprocz Spowiedzi, do poiednania ſię z Bogiem drogi były? Daymy to bowiem, żeby komu Kapłan nie dał rozgrzeſzenia; w tey okoliczności on mu bez wątpienia grzechy zatrzymuie. Oni mowią że takowy człowiek ma inne drogi do poiednania ſię z Bogiem; powiadaią tedy, że mu będą grzechy odpuſzczone, chociaż by mu ie Kapłan zatrzymał. Ale czyliż to powiadaiąc, nie powiadaią rzeczy słowom Chryſtuſowym przeciwney. *ktorym zatrzymacie, ſą zatrzymane*? Koniecznie tedy potrzeba, dawſzy Kapłanowi poznać stan ſwoiego ſumienia, otrzymać od niego rozgrzeſzenie: y mowiąc o tym podług tego co ſię poſpolicie dzieie, ten ieſt iedyny ſpoſob, aby znowu do łaſki Boſkiey powrocić. Jeżeli zaś ſkrucha, ſama przez ſię uſprawiedliwia, w takowych przypadkach,

w kto-

w ktorych nie można się Spowiadać; tedy y ona nie może mieć tego skutku, tylko złączona z szczerym pragnieniem Spowiadania się iak nayprędzey.

I to też tu uwagi godno: że podług wyrażenia Ewangelii, klucze dane były Urzędnikom Kościelnym czyli Kapłanom. Bo iako nie może nikt wnieyść do Domu zamkniętego, ieżeli mu nie otworzy ten, co ma klucz od niego; tak też nie może nikt wnieyść do Nieba, ktore mu się przez grzech zamknęło; ieżeli mu to nie będzie otwarte za sprawą Kapłanow. Bo naco by się zdało mieć klucze do Domu iakiego, gdyby wstęp do niego był każdemu otwarty, nawet po mimo wolą tego, ktory by klucz od niego trzymał? Już iako nie daie się kluczow człowiekowi tym umysłem, aby on tylko oznaymiał, czy drzwi otwarte lub zamknięte są, ale aby ie otwierał lub zamykał rzeczą samą; tak też moc

Kapłanom nadana, nie zasadza się na oznaymieniu tylko czy grzechy odpuszczone lub zatrzymane są, ale na odpuszczeniu lub zatrzymaniu ich rzeczą samą. Toż samo też rozumieć się ma o słowach wiązania y rozwiązania, ktorych podobnież Chrystus do Apostołow y ich następców zażył. W prawdzie wiązać y rozwiązywać, nie iest to tylko oznaymiać, że kto iest związany albo rozwiązany; ale iest to wkładać więzy, albo ie zdeymować rzeczą samą. I zaiste gdyby Kapłani tylko o odpuszczonych lub zatrzymanych grzechach oznaymowali, a nie rzeczą ie samą odpuszczali lub zatrzymywali; coż by oni sobie nad innych osobliwszego od Chrystusa udzielonego mieli? Nie mogłże by każdy Anioł, czy dobry, czy zły, każdy człowiek czy wierny, czy nie wierny, a nawet czy Męszczyzna, czy Niewiasta, o grzechach odpuszczonych lub zatrzymanych oznaymić? Albo na co

by

by ſię przydało, głuchych, y chorych bez zmysłow, rozgrzeſzać; kiedy oni takiego o grzechach odpuſzczonych oznaymienia uſłyſzyć nie mogą? Kapłani tedy z poſtanowienia Chryſtuſowego rzeczą ſamą grzechy odpuſzczaią albo zatrzymuią, rzeczą ſamą wiążą albo rozwiązuią; co iedno ieſt iak gdybym mowił, rzeczą ſamą grzechow ludzkich Sędziami ſą: a zatym z poſtanowienia Chryſtuſowego powinni mieć wyiawione ſobie wſzyſtkie grzechy w ſzczegulności, aby ie odpuſzczaiąc lub zatrzymuiąc, wiążąc lub rozwiązuiąc, dobrze o nich rozſądzali. I żeby iuż żadney o tym wątpliwości nie było, Kościoł Swięty, kolumna y podpora Wiary, na Concilium Trydenckie zgromadzony, Klątew rzucił na tych, (r) ktorzy by trzymali: że Spowiedź Sakramentalna nie ieſt albo uſtanowiona, albo do zbawienia potrzebna z Bo-

(r) Conc. Trid. Seſs. 14. Can. 6.

z Boſkiego prawa: albo ktorzy by mowili że ſpoſob ſekretnego Spowiadania ſię ſamemu Kapłanowi, ktory Kościoł Katolicki od początku zawſze zachowywał y zachowuie, nie ieſt poſtanowiony y przykazany od Chryſtuſa, ale tylko wynaleziony od Ludzi. *Si quis negaverit Confeſsionem Sacramentalem, vel inſtitutam, vel ad ſalutem neceſſariam eſſe jure Divino: aut dixerit, modum ſecrete confitendi ſoli Sacerdoti, quem Eccleſia Catholica ab initio ſemper obſervavit, & obſervat, alienum eſſe ab inſtitutione & mandato Chriſti, & inventum eſſe humanum; anathema ſit.*

I to to wſzyſtko Słuchacze ieſt, com wam miał powiedzić o nie uchronney potrzebie Spowiedzi takiey, iaka u nas ieſt: że ona ieſt z Boſkiego poſtanowienia; że ma po ſobie świadectwo wſzyſtkich wiekow, y naywyraźnieyſze Piſma Swiętego ſłowa; że ieſt drogą do poiednania ſię z Bogiem, ktorey nie mogł kto

inſzy

insſzy przepiſać tylko ſam że BOG. Niechay że nam teraz przyganiaią Wierze naſzey przeciwni, iakobyśmy ſię przywięzywali do gałganów ſzczerego podania ludzkiego, iako byśmy lubili niewolą, y ſamo chcąc poddawali ſię wymyſłom tych, ktorzy chcą ſobie nad ſumieniem naſzym przewodzić. Ale niech ſię ſłuſznością rządzą! Jzaliż my godni przygany dla tego, żeśmy zatrzymali u ſiebie zwyczay, ktoryśmy wzięli od Oycow naſzych; ktorego nie można znaleść początku w żadnym Wieku poźnieyſzym, po Wieku Apoſtolſkim; który był ſtatecznie zażywany od Ceſarzow, Krolow, y wſzyſtkich Xiążąt Chrześciańſkich? Zwyczay ktory bez wątpienia nie znalazł by był Oſob powolnych ſobie, gdyby był do nich nie przyſzedł, od władzy nad Ludzką wyżſzey? Zwyczay tak pożyteczny do zachowania niewinności, tak zdolny do nawrócenia grzeſznikow, tak ſkuteczny do uſpo-

koienia serc pokornych, tak przyzwoity do powściągnienia namiętności wyuzdanych, tak szczęśliwy do przywrocenia porządku y sprawiedliwości, do nadgrodzenia krzywd y szkod inaczey nie nadgrodnych, do naprawienia nakoniec interesu swoiego zbawienia, choć by też on był w stanie naygorszym? Niechayże więc będzie pochwalony Pan y Zakonodawca nasz JEZUS Chrystus, za ten Statut swóy, tak pełny miłosierdzia y pociechy dla nas; y niechay nam łaski swoiey użyczy, abyśmy powinności tey, tak nam potrzebney, dobrze, zbawiennie, y iak nayczęściey zadosyć czynili.

Ad M. D. G.